
אמרי שמואל
ויקרא
פניני תורה ומוסר מדרש והלכה
על פרשת השבוע
נערך ונילקט מתוך השיעור השבועי
מפי בנן של קדושים האדמו"ר
הרב שמואל שמעון טולידאנו שליט"א
יו"ל ע"י בית המדרש מוסדות התורה והחסד "בית מאיר"
ע"ש כ"ק מרן האדמו"ר הצדיק הגה"ק רבינו מאיר אבוחצירא זיע"א
אשדוד תשפ"א

©
כל הזכויות שמורות
למכון להוצאת ספרים
שעל ידי מוסדות התורה והחסד
"בית מאיר"
ע"ש כ"ק מרן האדמו"ר הצדיק
הגה"ק רבינו **מאיר אבוחצירא** זיע"א
רחוב העצמאות 39
רובע הסיטי אשדוד
מייל : sisat2@gmail.com
לפרטים: 058-4150707

כל המעוניין להקדיש את החוברת להצלחה, לרפואה או לעלוי נישמת,

ניתן לפנות ל:058-4150707

לקבלת החוברת

במייל או בוואצפ, ניתן לשלוח הודעה

במייל- sisat2@gmail.com | בווצאפ: 058-4150707

ואלה יעמדו
על הברכה

חוברת זו מוקדשת

לברכתם לבריאותם ולהצלחתם של

עמוס רפאל בן בינה
דליה אודל בת ואסינה
פנינה בת דליה
סיון רוחמה בת דליה
פפי צורי בן דליה
מעיין אחינועם בת דליה
אילן בן שושנה
מירי מרים בת רחל
הם וילדיהם ובני משפחתם הי"ו

שהקב"ה ימלא כל משאלות ליבם לטובה ולברכה!
ויזכו לבריאות איתנה, ופרנסה טובה,
שפע ברכה מזל והצלחה בכל מעשה ידיהם, אמן!

ואלה יעמדו
על הברכה

חוברת זו מוקדשת

לברכתם לבריאותם ולהצלחתם של

אביב מסעוד בן רחל נחמיאס
רון רוני בת מזל נחמיאס
ארי בן רון נחמיאס

שהקב"ה ימלא כל משאלות ליבם לטובה ולברכה!
ויזכו לבריאות איתנה, ופרנסה טובה,
שפע ברכה מזל והצלחה בכל מעשה ידיהם, אמן!

ויקרא תשפ"א

חומש ויקרא נקרא בפי חז"ל ספר תורת כוהנים, משום שבו התורה הקדושה מדברת על כל דיני עבודת הכוהנים בבית המקדש, ותכלית כל עבודת הכוהנים בבית המקדש הייתה הקרבת הקורבנות.

משה מעמיד את המשכן

המדרש (ילקוט שמעוני מלכים א, קפד) אומר שבכ"ה בכסלו סיימו עם ישראל לבנות את המשכן, והיו מעמידים את המשכן והיה נופל עד שהגיע ראש חודש ניסן, ובר"ח ניסן משה רבינו העמיד את המשכן והמשכן לא נפל, ואותו יום שבו הייתה חנוכת המשכן היה שמחה גדולה מאוד לעם ישראל, ואותו היום הייתה הפעם הראשונה שירדה השכינה לשרות במשכן.

דרך ארץ של משה רבינו

ואומרת לנו התורה בתחילת הפרשה "ויקרא אל משה וידבר ה' אליו מאוהל מועד לאמר", אומר המדרש (ויקרא רבה א, טו) שבשעה שירדה השכינה לשרות במשכן, עמדו כל עם ישראל מחוץ למשכן וראו איך הקב"ה השרה את שכינתו על המשכן, ובאותה שעה גם משה רבינו עמד מחוץ למשכן יחד עם כל עם ישראל, ובאה התורה ללמד אותנו דרך ארץ של משה רבינו, כי הטבע בעולם הוא שמי שטרח ועבד קשה כדי לבנות את הארמון של המלך, אינו מבקש רשות מהמלך להיכנס לארמון אלא נכנס ויוצא בלי לבקש רשות, אבל משה רבינו אע"פ שבנה את המשכן בשעה שסיים לבנות המשכן עמד בחוץ כמו כל עם ישראל, ולא נכנס למשכן אלא עד שהקב"ה קרא לו, ובאותה שעה נתכבד מאוד משה רבינו שמכל עם ישראל הקב"ה קרא רק לו להיכנס למשכן.

וזו לשון המדרש (ויקרא רבה א, טו) 'ויקרא אל משה וידבר ה'', מכאן אמרו כל תלמיד חכם שאין בו דעת נבלה טובה הימנו, תדע לך שכן, צא ולמד ממשה אבי החכמה, אבי הנביאים שהוציא ישראל ממצרים ועל ידו נעשו כמה ניסים במצרים ונוראות על ים סוף ועלה לשמי מרום והוריד תורה מן השמים ונתעסק במלאכת המשכן ולא נכנס לפני ולפנים עד שקרא לו שנאמר (ויקרא א, א) "ויקרא אל משה"

ויקרא

חז"ל מורין לנו שלא יעזרו למשה כל מעלותיו ואם היה נוהג בחוסר דרך ארץ- נבילה טובה הימנו.

ההבדל בן משה רבינו לבלעם הרשע

בזוהר הקדוש בפרשת בלק (דף ר ע"א) מסופר שפעם אחת פגש גוי אחד את רבי אלעזר בנו של רשב"י ואמר לו מהתורה שלכם רואים שבלעם היה יותר חשוב ממשה רבכם, שהטבע בעולם מי שהוא חשוב לא קוראים לו אלא הולכים אצלו אבל מי שהוא פחות חשוב לא הולכים אצלו אלא קוראים לו שיבוא, ואנחנו רואים בתורה שהקב"ה היה רוצה לדבר עם בלעם היה הקב"ה הולך אצל בלעם "ויבוא אלוקים אל בלעם" (במדבר כב, ט) אבל שהקב"ה היה רוצה לדבר עם משה לא היה הקב"ה הולך אצלו אלא היה קורא למשה שיבוא כמו שכתוב "ויקרא אל משה", (ויקרא א, א) אמר לו רבי אלעזר לאותו גוי אמשול לך משל למה הדבר דומה? לאדם שהיה מצורע ומוכה שחין וכל בגדיו היו קרועין ובא לשער הארמון של המלך וביקש להיכנס אצל המלך ואמרו לו, אדם שהוא מוכה שחין ומצורע לא יכול להיכנס אצל המלך, ואמר להם אותו מצורע אבל יש לי סוד גדול להגיד למלך אמרו לו תגיד לנו את הסוד ואנחנו נעביר את הסוד למלך כי אדם שהוא מצורע ומוכה שחין וכל בגדיו מטונפין לא יכול להיכנס לפלטין של מלך, אמר להם איני מגלה את הסוד אלא רק למלך בעצמו, הלכו העבדים וסיפרו למלך שיש אדם מצורע ומוכה שחין שעומד בשער המלך ויש לו סוד גדול להגיד למלך ואינו מסכים להגיד את הסוד רק למלך בעצמו, שמע המלך ואמר טוב אני ייצא אליו לבחוץ כדי שלא יטנף פלטין של מלך, אבל כשבא אדם מכובד למלך המלך קורא לו שיכנס אצלו, הנמשל בלעם כולו היה טמא מכף רגל ועד ראש ולכן שהקב"ה היה צריך לדבר איתו היה הקב"ה יוצא אליו כדי שלא ייכנס ויטנף פלטין של מלך, אבל משה רבינו שהיה איש קדוש וטהור הקב"ה קרא למשה, לך ראוי להיכנס לתוך הפלטין של מלך.

לאדם פיקח מספיק לקרוא פעם אחת

הטבע בעולם אדם שהוא פיקח וחכם מספיק לקרוא לו פעם אחת והוא מגיע, אבל אדם שוטה שאין בו דעת כדי שיגיע לא מספיק לקרוא לו פעם אחת אלא צריך לקרוא לו כמה פעמים כדי שיגיע, ואומרים רבותינו ז"ל (רבינו יונה בשערי תשובה שער ב אות ב) שמתי שאדם מתרחק מהקב"ה, הקב"ה קורא לאדם שיחזור ויתקרב אליו בחזרה, על ידי שהקב"ה מביא על האדם ייסורים ובעיות וכך הוא חוזר ומתקרב לקב"ה, ויש שני סוגים של בני אדם, יש אדם שמספיק לקרוא לו פעם אחת והוא מיד מגיע, ויש אדם שצריך לקרוא לו הרבה פעמים עד שהוא מגיע, כך יש אדם שמגיעים עליו ייסורים מיד עושה חשבון נפש ומתבונן וחוזר בתשובה, אבל יש אדם שמגיעים עליו ייסורים הוא לא עושה חשבון נפש ולא מבין שהקב"ה קורא לו שיתעורר אלא הוא אומר שהוא מקרה, ולכן אצל משה רבינו כתוב 'ויקרא אל משה', כי הצדיק יודע שאין דבר שהוא מקרה אלא הכל מכוון מן השמים, ואמרו בספרים הקדושים (החיד"א בספרו חומת אנך שמואל כ, כו והובא במעם לועז שם) על הפסוק (שמואל כ, כו) "מקרה הוא לא טהור הוא", מחשבה ש"מקרה הוא" כלומר שפגעי העולם הם על דרך מקרה, "לא טהור הוא", מחשבה בלתי טהורה היא ואסורה.

תכלית בית המקדש עבודת הקורבנות

וכל תכלית עבודת הכוהנים בבית המקדש הייתה הקרבת הקורבנות, ונקרא שמו קרבן משום שהיה מקרב בין עם ישראל לאביו שבשמים, ואומרת לנו התורה (ויקרא א, ב) "אדם כי יקריב מכם קרבן לה' מן הבהמה ומן הבקר ומן הצאן תקריבו את קורבנכם".

סוגי הקרבנות

בבית המקדש היו כמה סוגים של קורבנות, היה את קרבן התמיד שהיה הכהן מקריב בכל יום שני קורבנות אחד בבוקר והשני בן הערביים, כמ"ש

(שמות כט, לב) "את הכבש האחד תעשה בבוקר ואת הכבש השני תעשה בן הערבים", וקרבן נדבה של מי שרצה להתנדב קרבן לה', והיה קרבן חטאת וקרבן אשם, וקרבן תודה של מי שנעשה לו נס ובא להגיד תורה לקב"ה, וקרבן עולה שבא על הרהור הלב.

סוד עבודת הקורבנות

אחד הדברים העמוקים ביותר בתורה הוא סוד הקרבת הקורבנות בבית המקדש, התורה הקדושה אומרת שהקורבנות היו (ויקרא א, ט) 'אישה ריח ניחוח לה'', וכן אנחנו מתפללים בכל יום "והשב העבודה לדביר ביתך", אנחנו מתפללים בכל יום שייבנה בית המקדש ותחזור עבודת הקרבת הקורבנות לבית המקדש, ויש שלושה דברים שעליהם עומד העולם ואחד משלושת הדברים הוא עבודת הקרבנות, כמו שכתוב במשנה בפרקי אבות (א, ב) "על שלושה דברים העולם עומד על התורה ועל העבודה ועל גמילות חסדים", ועבודה זו עבודת הכוהנים בבית המקדש.

ולכאורה צריך להבין למה הקב"ה ציווה להקריב לפניו קורבנות, הרי הקורבנות הם דבר גשמי ואיך הם עושים נחת רוח לקב"ה כמ"ש 'אישה ריח ניחוח לה'', כי אנחנו יודעים שהקב"ה הוא כולו רוחני מתחילתו ועד סופו, ואין לקב"ה שום שייכות לדברים גשמיים?

ועוד צריך להבין שבזמן שבית המקדש היה קיים מי שנכשל בעבירה היה מביא קרבן לבית המקדש והיה העוון מתכפר לו, וצריך להבין איך הקרבן מכפר לאדם על העוון שנכשל בו?

גאווה וחוסר התבוננות

אלא אומר רבינו הרב יעקב נוימן בספרו דרכי מוסר עפ"י הרמב"ן, שיש שני דברים שהם הסיבה שהאדם נכשל בעבירות, הדבר הראשון הוא מידת הגאווה והדבר השני הוא בגלל חוסר התבוננות.

הגאווה היא השורש לכל העבירות, ומתוך שהאדם מתגאה הוא מתרחק ושוכח מבורא עולם כמו שנאמר (דברים ח, יג) "וכסף וזהב ירבה לך וכל אשר לך ירבה ורם לבבך ושכחת את ה' אלוקיך", מה הפירוש ורם לבבך? שתיכנס באדם מידת הגאווה ומיד 'ושכחת את ה' אלוקיך', וכל מי שיש בו גאווה הרי הוא מורד במלכות

שמים, ואפילו אם יש לו גאוה רק בלב הרי הוא מורד במלכות שמים, שנאמר (משלי טז, ה) 'תועבת ה' כל גבה לב', משום שהגאווה והגדולה היא רק לחי העולמים, ומה שמביא לאדם את כל הכישלונות בגשמיות וגם ברוחניות זו הגאווה.

כמה אנשים הפסידו את כל העולם הבא שלהם בגלל הגאווה, כמה אנשים הפסידו את המשפחה שלהם בגלל הגאווה, כמה אנשים הפסידו את שלום הבית שלהם בגלל גאווה, כמה אנשים הפסידו את כל הפרנסה שלהם בגלל גאווה, שלמה המלך אומר (משלי כט, כג) "גאוות אדם תשפילנו".

אינו קם בתחיית המתים

הגמרא אומרת (סוטה דף ה ע"א) "אמר רבי אלעזר כל מי שיש בו גסות הרוח אין עפרו ננער בתחיית המתים, שנאמר (ישעיה כו, יט) 'הקיצו ורננו שוכני עפר', שוכבי עפר לא נאמר אלא שוכני, מי שנעשה בחייו שכן לעפר הוא זוכה לקום בתחיית המתים".

הגאווה נשארת עם האדם עד המוות

רבינו הקדוש רבי ישראל הבעל שם טוב כותב - דע לך רוב המידות הרעות של האדם לא נשארות איתו בימי הזקנה כי כבר תש כוחו, אבל יש מידה אחת שלא עוזבת את האדם עד הרגע האחרון שהנשמה יוצאת מהגוף וזו מידת הגאווה, ומספרים (גדולת רבינו ישראל בעש"ט עמ' צד) על רבינו ישראל הבעש"ט, שלפני שנסתלק המילים האחרונות שיצאו מפיו היו "אל תבואני רגל גאווה" (תהלים לו, יג).

ירבעם בן נבט

הגמרא במסכת סנהדרין (דף קב ע"א) מספרת על ירבעם בן נבט, שהיה גדול מאוד בתורה וכל תלמידי החכמים היו לפניו כעשבי השדה, ובסוף כפר בקב"ה והחטיא את ישראל בעבודה זרה, ובסוף נאבד מן העולם הזה ומהעולם הבא, והכל בגלל מידת הגאוה שהייתה בו, שהקב"ה התגלה אליו וביקש ממנו חזור בך! ואני ואתה בן ישי נטייל יחד בגן עדן, ושאל ירבעם מי בראש? וכיון שאמר לו הקב"ה בן ישי בראש אמר ירבעם אם כך אני לא רוצה ואיבד את עולמו, ובגלל גאווה שהייתה בו נטרד מן העולם הזה ומהעולם הבא.

ויקרא

חיאל בית האלי

בנביא בספר מלכים מסופר על חיאל בית האלי, שיהושע בן נון קילל שמי שיבנה את החומות של העיר יריחו כל בניו ימותו, וחיאל בית האלי לא שמע בקול יהושע ובנה את החומות של העיר יריחו, וכמ"ש (מלכים א, טז) "בימיו בנה חיאל בית האלי את יריחו, באבירם בכורו יסדה ובשגוב צעירו הציב דלתיה" בוא וראה כמה קשה היא מידת הגאוה, שאפילו בניו מתים אחד אחרי השני לא עשה תשובה, בגלל מידת הגאוה, שלא יגידו אנשים: "בנה ולא המשיך". וגאוותו המיתה את כל בניו וזהו שורש כל המידות הרעות.

יפתח הגלעדי

בנביא (שופטים יא, ל) מסופר על יפתח הגלעדי, שנדר נדר שאם ינצח במלחמה כשהוא יחזור לביתו כל מי שיצא מביתו ראשון הוא יקריב אותו לה'. והנה בבואו מן הקרב יצאה מהבית ביתו יחידתו, ואמרו ליפתח לך אצל פנחס הכהן ויתיר לך הנדר, אבל בגלל הגאווה שהייתה לו לא הסכים ללכת אל פינחס ואמר אני מלך שהוא יבוא אצלי, ובגאווה שלו הלך והקריב את הבת שלו קרבן, ונענש שהתפזרו עצמותיו בהרי הגלעד.

כוהנים לשנה אחת

בזמן בית שני (כמבואר ביומא דף ט ע"א) היו נוהגים לקנות את הכהונה הגדולה אנשים שאינם צדיקים, העיקר שיוכלו להיכנס לקודש הקודשים, וכניסה לתוך קודש הקודשים לבלתי ראויים הייתה כרוכה באיבוד חיים, הללו מתוך ידיעה ברורה שהם הולכים למות היו נכנסים לקודש הקודשים, כל זאת נעשה מתוך התחושה שהנה מכבדים אותם ברגעים שלפני הכניסה, רואים אנו עד כמה מדה זו יכולה לשבש את דעתו של אדם, אפילו עד כדי איבוד החיים.

עוזיהו המלך

בנביא (דברי הימים ב, כו) מסופר על מלך ישראל ששמו היה עוזיהו, והוא היה ישראל ורצה להיכנס לבית המקדש להקטיר קטורת, א"ל אבל רק כהן יכול להיכנס לתוך בית המקדש ואתה ישראל, ולא שמע ונכנס והקב"ה העניש אותו בצרעת, ובאו חכמים וא"ל תחזור בתשובה ונתפלל עליך והקב"ה ירפא אותך מן הצרעת, ובגלל הגאווה שהייתה בו לא רצה לחזור בתשובה ונשאר עם צרעת עד יום מותו.

זבחי אלוקים רוח נשברה

ואמרו חז"ל בגמרא (סוטה דף ה ע"ב) כמה גדולים נמוכי הרוח, שבזמן שבית המקדש קיים אדם מקריב עולה שכר עולה בידו, מנחה שכר מנחה בידו, אבל מי שדעתו שפלה עליו מעלה עליו הכתוב כאילו הקריב כל הקרבנות כולם, שנאמר (תהלים נא, יט): "זבחי אלוקים רוח נשברה", הרי שבח של נמוכי הרוח שהם ענווים בלבם ומחשבתם.

מבטל מעליו כל הגזירות

ואפילו אם נגזרה על אדם גזירה קשה בשמים, אם הוא מתנהג בענווה הגזירה מתבטלת, ולומדים זאת מאחאב המלך שהיה רשע גדול, אבל בשעה שנכנע לפני הקב"ה, הקב"ה אמר אני לא אביא אליו את הרעה אשר חשבתי (מלכים א כא, כט).

סגולה להיפקד בורש"ק

מסופר שפעם בא יהודי לסבא שלנו הקדוש והטהור בבא מאיר זצוק"ל וביקש ברכה לזרש"ק, אמר לו הצדיק כתוב (תהילים קלו, כג) "שבשפלנו זכר לנו", אם תתחזק במידת הענוה תזכה "זכר לנו" תזכה לבן זכר וכך היה.

מעלת הביטול

מסופר בספר שאל אביך ויגדך של הרב שלום שבדרון, על הרב הקדוש רבי זושא מאניפולי שהיה עני מרוד והבת שלו עמדה להתחתן ולא הייתה לו אפילו פרוטה אחת בשביל הוצאות החתונה, ואשתו של רבי זושא אמרה לו תלך לרב שלך המגיד ממעזריטש שיברך אותנו, והלך רבי זושא לרבו המגיד ממעזריטש ושאל אותו המגיד כמה אתה צריך להוצאות החתונה, אמר לו רבי זושא חמש מאות מטבעות, ופתח המגיד את המגירה והוציא חמש מאות מטבעות ונתן לרבי זושא, ובדרך חזור לבית שמע רבי זושא איזו אישה בוכה בקול גדול, ועצר את העגלה וירד לשאול מה קרה? ואותה אישה יהודיה הייתה אלמנה ואמרה שמחר החתונה של הבת שלה, והיו לה חמש מאות מטבעות להוצאות החתונה וכל הכסף נעלם והיא לא יודעת מה לעשות, מיד אמר לה רבי זושא אני מצאתי את הכסף שלך, והוציא את

החמש מאות מטבעות שנתן לו המגיד והתחיל לספור כדי לתת לאותה אישה אלמנה.

והוציא רבי זושא חמישים מטבעות ונתן לאלמנה רק ארבע מאות וחמישים מטבעות, והיא אמרה לו למה אתה לא מחזיר לי את הכל ? אמר לה מגיע לי משהו רווח על שמצאתי את הכסף שלך, ואותה אישה התחילה לצעוק גנב ורמאי למה אתה רוצה לקחת כסף שלא שלך, ומיד התאספו אנשים ושאלו מה קרה? והיא סיפרה להם שהוא רוצה לקחת חמישים מטבעות מהכסף שלה, ולקחו מרבי זושא בכח את החמישים מטבעות ונתנו לאותה אישה אלמנה, ונתנו לרבי זושא מכות חזקות וגירשו אותו בבושת פנים.

ואותו מעשה התפרסם בעיר איך רבי זושא תלמידו של המגיד ממעזריטש, רצה לגנוב חמישים מטבעות מאותה אישה אלמנה, ואחרי שבוע הגיע הרב של אותה העיר למגיד ממעזריטש, וסיפר לו על תלמידו רבי זושא שרצה לקחת לאלמנה חמישים מטבעות, ומיד שלח המגיד ממעזריטש לקרוא לרבי זושא ושאל את רבי זושא מה היה המעשה שם? אמר לו רבי אחרי שנתתי לה את החמש מאות מטבעות פתאום נכנסה לי בלב שלי גאווה זושא תיראה איזו זכות יש לך שאתה נותן כל מה שיש לך לאלמנה, איזו מצווה גדולה אתה עושה, והחלטתי להשאיר אצלי חמישים מטבעות, וידעתי שהיא לא תוותר וכך יבזו אותי בזיון גדול, ואותה גאווה שהייתה לי בלב תלך וכך אני אוכל לקיים את המצווה בשלימות לשם שמים.

ואיך יגיע האדם לענווה? על ידי שיתבונן מאין הוא בא ולאן הוא עתיד ללכת כמ"ש במשנה באבות (ג, א) "דע מאין באת ולאן אתה הולך ולפני מי אתה עתיד לתת דין וחשבון לפני מלך מלכי המלכים הקב"ה".

מסופר על אחיו הגדול של בבא סאלי עטרת ראשנו רבי דוד אבוחצירא זיע"א הי"ד שנהרג על קידוש ה', שהיה לו בחדר הלימוד ארון קבורה מלא בעפר, ובכל בוקר היה נכנס לתוך הארון קבורה והיה אומר לעצמו (בראשית ג, יט) מעפר אתה ואל עפר תשוב.

ולכן הקב"ה ציווה כי כאשר יהודי יחטא יביא קרבן לבית המקדש, ועל ידי שהיה מביא את הקרבן היה הולך עם הקרבן, והיו בני אדם אומרים ראו פלוני שעבר עבירה ועכשיו לוקח קרבן לבית המקדש, והיה מתבייש ומהבושה הייתה הולכת ממנו מידת הגאווה.

וכאשר האדם יתבונן בשעת הקרבת הקרבן, שהנעשה בקרבן ראוי היה להיעשות בו, בוודאי תתעורר נפשו לשוב בתשובה שלימה, וישפיל ויכניע את לבבו לפני בורא עולם, ועל ידי שיכניע את עצמו מיד ישוב בתשובה ובכח התשובה נמחלין לו כל עוונותיו.

למה האות א' זעירא

המדרש אומר שהספר תורה הראשון הקב"ה היה מקריא למשה ומשה היה כותב על פי ה', וכשהגיע משה לפרשת ויקרא אמר לו הקב"ה למשה תכתוב "ויקרא אל משה", אבל משה רבינו מרוב הענוה שהייתה בו ביקש מהקב"ה שיהיה כתוב ויקר לשון מקרה ולא ויקרא לשון חשיבות, אבל הקב"ה התעקש שיהיה כתוב ויקרא אבל הסכים עם משה שיכתוב את האות אלף של ויקרא אלף זעירא, האות אלף של המילה ויקרא כתובה בספר תורה קטנה יותר משאר האותיות.

מהדיו שנשאר קרן פניו של משה

ואומר המדרש שאמר לו הקב"ה למשה שהדיו שנשאר בקולמוס יהיה שייך לו, מכיוון שכתב אלף זעירא נשאר דיו ומה עשה משה לקח את הדיו ומרח על המצח שלו, ואומר המדרש שכתוב בתורה שבני ישראל לא יכלו להביט בפניו של משה כי קרן אור פניו, וכשמשה היה מדבר עם עם ישראל היה שם מסווה מסכה, כי מרוב האור הרוחני שיצא מפניו של משה לא יכלו בני ישראל להביט בו, והכל מאותו דיו שמרח על המצח שלו.

ולכן כתבה התורה הקדושה "ויקרא" ב"אלף" זעירא, כי כלל ראשון בהבאת הקרבן הוא הענווה ועל ידי שנכנע ליבו לפני בורא עולם נמחלין לו עוונותיו.

כל הבורח מהכבוד הכבוד רודף אחריו

אומר החפץ חיים הוא מה שאמרו

ויקרא

בגמרא (עירובין דף יג ע"ב) כל הבורח מן הכבוד הכבוד רודף אחריו, וכל הרודף אחרי הכבוד הכבוד בורח ממנו.

לפעמים אדם חושב אם אני אתנהג בענווה אני אפסיד ובני אדם יזלזלו בי, אבל באה התורה ואומרת שמי שנוהג בענווה לעולם לא יפסיד, משה ברח מן הכבוד ביקש שיהיה כתוב ויקר א"ל הקב"ה תכתוב אלף זעירא ומהאלף הזו נשאר דיו ומהדיו נעשה כבוד גדול למשה רבינו שקרן אור פניו, לפעמים אדם חושב אם אני אתנהג בענווה אני אפסיד, משה רבינו התנהג בענווה ולא רק שלא הפסיד אלא נעשה לו כבוד גדול מאוד.

התורה אומרת אדם כי יקריב מכם קרבן לה' ולמה נאמר אדם ולא נאמר ואיש כי יקריב מכם קרבן לה'? אלא אומר הרב הבן איש חי (בן יהוידע ערכין טו ע"ב) אדם ר"ת אברהם דוד משה מהם תלמד על מידת הענווה, באברהם כתוב ואנוכי עפר ועפר במשה כתוב ונחנה מה ובדוד כתוב ואנוכי תולעת ולא איש, שמהם תלמד את מידת הענווה, וזו התכלית של הקורבנות שבאים להחדיר באדם שיכניע את הגאוה שלו ויתנהג בענווה.

הרה"ק ה"אוהב ישראל" מאפטא זצ"ל סיפר, שהוא זוכר את גלגוליו הקודמים. "בזמן בית המקדש, הייתי יהודי נכבד ונשוא פנים. וקראו לי רבי זרח. אפשר לומר, שנחשבתי כצדיק" "אם כן", שאלוהו תלמידיו, "במה נענשתם לשוב ולהתגלגל בעולם?" "אה, נכשלתי פעם אחת ויחידה, בעוון חילול שבת... בשוגג!" ענה, אמרו: "אבל, אם היה המעשה בזמן המקדש - הרי הבאתם קרבן חטאת!", "אמנם כן, ואל תשאלו - עד היום אני זוכר זאת, ואיני יכול להירגע!" ענה, וסיפר: "הלכתי לשוק הבהמות לקנות שערת עיזים לקרבן. 'דווקא שעירה?' שואל המוכר. הרי לקרבן שלמים אפשר להקריב גם זכר! השפלתי את עיני ואמרתי: 'אמנם כן, אבל זהו קרבן חטאת', נתן בי המוכר עיניו ומצמץ בשפתיו: 'לא מתאים לך, רבי זרח'... נו, שילמתי ולקחתי את הבהמה לבית המקדש והייתי בטוח שכולם מסתכלים בי, כולם נדים לי. כך הגענו לשער הר הבית, והבהמה נבהלה מהמון העם, נשאה רגליים

וברחה! ואני, הצדיק רבי זרח, רודף אחריה... היא נעלמת בעיקול הרחוב, ואני שואל את העוברים ושבים: אולי ראיתם שעירת עיזים רצה? והם שואלים: 'שעירה, לקרבן חטאת? רבי זרח?!!! לא מתאים לך'... עד שמצאתי אותה, אל תשאלו, וחזרתי איתה את כל הדרך, ובכל קרן רחוב שואלים האנשים: 'הא מצאת אותה, רבי זרח? נו נו, שיתכפר לך'... איזו הרגשה! ואני עולה להר הבית, ומוסר את הבהמה לכהן. והוא שואל: 'זבח שלמים?' ואני אומר לו: 'לא, חטאת!' והוא מסתכל בי, ואומר: 'רבי זרח??!' באותו יום, הלבינו שערותי..." שאלו התלמידים: "אם כך, רבי אם הקרבתם את הקרבן, מדוע התגלגלתם ובאתם שוב לעולם?" אמר להם: "אה, אין לכם מושג מהו הפגם של חילול שבת!!!"... האדם עובר עבירה ואינו מודע לגודל העוון. הוא חושב לעצמו נו, בסך הכל היה זה בשוגג. אולם על שוגג התורה מצווה להביא קרבן ולעבור ביזיונות כל כך נוראים!

ואם נתבונן, ניראה שאיסור חמץ שונה בדרגתו מכל האיסורים שבתורה, שדווקא בו הזהירונו חכמים להיזהר ולהישמר ביתר שאת וביתר עז, לא רק באכילה אלא גם בהנאה, לבל יראה ובל ימצא אפילו פירור כל שהוא של חמץ, ואסרו אותו אפילו במשהו, והצריכו בו בדיקה, שריפה וביטול, עד שהבטיח רבנו האר"י (מובא בבאר היטב או"ח סי' תמ"ז סק"א) כי כל הזהיר בחמץ בפסח במשהו, מובטח לו שכל השנה לא יחטא. בפסח נהגו ישראל להחמיר יותר מכל השנה, ומה שונה איסור חמץ משאר האיסורים? בא וניקח לדוגמא את איסור בשר בחלב, אמנם איסורו באכילה ובהנאה, אך לא בבל יראה ובל ימצא? שאלה זו שאל הגאון רבי דוד בן זמרא זצ"ל בשו"ת הרדב"ז (ח"ג, תתקע"ז), ויישב על פי דברי חז"ל שאמרו כי החמץ - רומז ליצר הרע המכונה "שאור שבעיסה" (ברכות דף יז ע"א), וביעורו - רומז על ביעורו מן הלב. ומאחר ומדובר ביצר הרע, הרי שיש לאבדו, לבערו ולבטלו מכל וכל, לבל ישאר ממנו כקליפת השום, כי יצר הרע אפילו במשהו לא בטיל. וכן אמרו בזוהר (ח"ב מ, ב) שהחמץ הוא יצר הרע.

וכמו שאומרת הגמ' בברכות (דף יז ע"א) גלוי וידוע לפניך שכל רצוננו הוא לעשות רצונך. ושאור שבעיסה הוא שמעכב. שהשאור -הוא היצר הרע. שהוא מונע מהאדם להתקרב לבורא עולם. שמצד האדם עצמו יש לכל יהודי ניצוץ שבוער, שרוצה להתקרב לקדושה. שרוצה לקיים תורה ומצוות. אבל היצר הרע מסית אותנו לדברים אחרים, והיצר הרע נמשל לשאור שבעיסה משום שהוא העניין של התפיחה. של הרגע של ההתחמצות. של הגאווה של האדם, שהיא גורמת לאדם להתרחק מבורא עולם שכן החימוץ גורם לתפיחת הבצק, ונראה הדבר כהתגאות והתנפחות של החומר, כפי שהגאוותן מגדיל את עצמו. לעומת זאת, המצה רומזת למידת הענווה, שהיא נשארת בגודלה המקורי כפי שהקב"ה בראה.

התורה ציוותה לבער את החמץ בשלושה דברים בלב, בפה, ובמעשה, בלב שיבטל בלב את החמץ, בפה שיאמר את הנוסח כל חמירא, ובמעשה שיוציא את החמץ מן הבית, וכך עם היצר הרע צריך לבטל אותו בלב וגם בפה וגם לעשות מעשה ולהוציא אותו מהבית

וכן מסופר על רבינו האריז"ל שהיה רושם על כל חתיכה שהייתה עטופה בניר מדות שיש לשרפן, כגון: גאוה, כעס, לשון הרע וכיוצא באלו ולמחרת היה שורף פתקים אלו עם החמץ, הרי מדות רעות אלו של גאוה, כעס ולשון הרע הן מדות רעות שיש בהן ענין של תאוה, על כן אנו בערב פסח, שורפים אותן דווקא באש.

התבוננות

והדבר השני שמביא את האדם לידי כל העבירות הוא חוסר התבוננות, כשאדם שלא מתבונן הוא מתרחק מבורא עולם, אבל אדם שמתבונן בכל דבר אם בבריאה או בכל הקורה איתו בכל מהלך חייו, מיד הוא רואה בבירור את ההשגחה העליונה שיש בורא לעולם שמכוון את הכל, והוא גם כן כל ענין הקרבת הקורבנות בבית המקדש.

הברכה הכי גדולה בעולם הזה היא התבוננות, אם אדם מתבונן בכל דבר

יש לו ברכה, ויש לו הצלחה גם בענייני העולם הזה אדם יש לו עסק ומתבונן ועושה חשבון מה הוצאתי ומה הכנסתי מה הרווחתי ומה הפסדתי וכן בעבודת השם אדם צריך להתבונן למה באתי לעולם הזה, למה הקב"ה לקח נשמה כל כך קדושה וטהורה והוריד הקב"ה את הנשמה והכניס לתוך הגוף, ואם האדם לא מתבונן כל החיים שלו הוא רץ, אבל בסוף הוא עומד באותו מקום.

אדם היה מביא קרבן לבית המקדש, והיה האדם עומד ורואה ומתבונן שהכהן שוחט את הקרבן ושופך את דמו ושורף את הקרבן על גבי המזבח, ואומר לו הכהן דע לך הקב"ה רחום וחנון ובעצם היה מגיע לך שישפך הדם שלך, אבל בגלל שהקב"ה רחום וחנון והקב"ה אמר על ידי שתעשה תשובה תזכה לנפש תחת נפש ודם תחת דם, ומה שמכפר לאדם הוא לא הקרבן אלא חשבון הנפש וההתבוננות מביאים את האדם לידי תשובה וחרטה על העבירה שנכשל, ומה שמביא את האדם לידי התבוננות הוא הקרבן, אינו דומה שמיעה לראיה אדם יודע הרבה דברים, אבל לא שם לב אבל מתי אדם עוצר מתי שרואה בעיניים שלו כמה הוא קלקל, גם כשאדם נכשל בעבירה הוא יודע שהוא עשה לא טוב אבל הוא ממשיך, אבל כשמביא קרבן והוא רואה שמה שעושים לקרבן היה צריך לעשות לו מיד היה חוזר בתשובה,

וכך כותב רבינו הרמח"ל במסילת ישרים (פרק א) יסוד החסידות ושורש העבודה התמימה שיתברר ויתאמת אצל האדם מה חובתו בעולמו, שיתבונן למה באתי לעולם הזה? לאכול ולשתות? לעבוד? וודאי שלא, אבל אם האדם לא מתבונן הוא לא יכול להצליח להתקרב לבורא עולם.

כמו אדם שיש לו עסק, בסוף השנה הוא עושה חשבון מה הרוויח ומה הפסיד והאם כדאי לו להמשיך או לעצור, כך בחיים של האדם צריך להתבונן ולעשות חשבון נפש עם עצמו, והמפתח לכל הצלחה היא ההתבוננות, גם בענייני העולם הזה וגם בענייני העולם הבא גם בגשמיות וגם ברוחניות.

הגזירה עוברת מהאדם לבהמה

ועוד אומרים רבותינו ז"ל (רמב"ן ויקרא א, ט) שסוד ענין הקורבנות הוא, שאם נגזר על אדם גזירה הרי שבכח התשובה שעשה הוא מעביר את הגזירה לבהמה, ובמקום שיישפך דמו נשפך דם של הבהמה כמו שעושים כפרות על תרנגול לפני יום הכיפורים.

אדם כי יקריב

כתוב במדרש (רבה ב ז ותנחומא א) שלכאורה למה נאמר אדם כי יקריב מכם קרבן, היה צריך לומר ואיש כי יקריב קרבן למה נאמר אדם? אלא לומר לך מי הוא 'אדם'? זהו אדם הראשון, מה אדם הראשון שהקריב קרבן לא הקריב מן הגזל אף אתה שאתה בא להקריב קרבן אל תקריב מן הגזל אלא משלך.

ושואל בעל הכתב סופר לכאורה הוא דבר פשוט, שאדם שבא להקריב קרבן לקב"ה שלא יביא מן הגזל?

אלא אומרים רבותינו ז"ל שבאה התורה ללמד אותנו, שבשעה שאדם רוצה להתקרב לקב"ה, הוא צריך להקריב מעצמו כדי שיוכל להתקרב לבורא עולם, לכן מתי שאדם מביא קרבן מדבר שעמל וטרח עליו מדבר שהוא יקר לו הוא מקריב מעצמו לבורא עולם והוא נקרא קרבן, ולכן אם הבאת קרבן מממון שטרחת ועמלת עליו, הבאת משהו מעצמך לבורא עולם, אבל אם הבאת מן הגזל לא טרחת עליו הרי שלא הבאת מעצמך כלום לקב"ה.

אדם כי יקריב מכם קרבן לה'

ואומר הרב הנתיבות שלום (ח"א עמ' פ) שלכאורה היה צריך להיות כתוב אדם מכם כי יקריב? אלא אומר הנתיבות שלום שעיקר הקרבן בא מכם, היינו מעצמותכם, שתקריבו עצמכם להשי"ת... שלא תישאר שום אנוכיות, ישות ותאוות כלשהן, שום דבר, אין עוד מלבדו, שהכל בטל ומבוטל להשי"ת.

וכדי להתקרב לקב"ה צריך האדם להקריב מעצמו בשביל עבודת השם, ועל ידי שיהודי מקריב מעצמו בשביל

עבודת ה' זוכה להתקרב לקב"ה, כשיהודי קם בבוקר מוקדם כדי להתפלל תפילה במניין, וכשיהודי בא לשיעור תורה אחרי יום שלם שהוא עמל לפרנסתו זהו אדם כי יקריב מכם קרבן לה'.

וידוי יראת שמים קדושה רצון אהבת ה'

רבינו האר"י הקדוש אומר שאדם שהיה מביא קרבן לבית המקדש כדי שיתכפר לו העוונות שנכשל בהם היה צריך חמישה דברים, דבר ראשון היה צריך לעשות וידוי להתוודות על החטא, דבר שני היה בא לבית המקדש היה נכנס בליבו יראת שמים מתוך שהיה רואה כל הניסים שהיו בבית המקדש, דבר שלישי מבית המקדש היה סופג קדושה כי שאדם נמצא במקום קדוש הנשמה שלו סופגת קדושה, דבר רביעי צריך שיהיה לאדם רצון להתקרב לבורא עולם כי אם אין לאדם רצון להתקרב לקב"ה אפילו יביא כל הקורבנות יישאר רחוק מהקב"ה, ודבר חמישי צריך להכניס בליבו אהבת השם לאהוב את הקב"ה ואהבת את ה' אלוקיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאודך.

וצריך לדעת שעצם הכניסה לבית המקדש הייתה יכולה לשנות את האדם, כמו שמסופר במדרש על יוסף משיתא שהיה מומר אבל ברגע שנכנס למקום קדוש נכנס בו קדושה והתעורר לעשות תשובה, שמסופר במדרש, על יהודי רשע שפרק מעליו עול מלכות שמים, ושמו 'יוסף משיתא', ובזמנו הגויים כבשו את ירושלים, והם פחדו להיכנס לבית המקדש היות וידעו את כח קדושתו.

עמדו אותם הגויים והכריזו: מי שיכנס לבית המקדש, אנו מבטיחים לו, שכל מה שיוציא משם ייקח לעצמו.

שמע זאת יוסף משיתא, ונכנס, והוציא משם את מנורת הזהב. כשראו זאת הגויים, אמרו לו: אין זה מתאים לאדם פשוט כמוך להשתמש בכלי כזה, דבר זה ראוי למלך, ולכן היכנס פעם נוספת, והפעם תיקח לעצמך כל מה שתחפוץ. יוסף, לא הסכים להיכנס פעם נוספת, ואמר להם: די לי שהכעסתי את בוראי פעם אחת, אכעיסהו פעם שניה? וככל שניסו לשכנעו להיכנס שנית, לא הסכים לכך. וסופו היה, שניסרו אותו, ומת מיתה משונה, והיה צועק

ווי שהכעסתי את בוראי!!! (בראשית רבה פ' סה).

מידה כנגד מידה

ואומרת לנו התורה אדם כי יקריב מכם קרבן לה', ושואל הרב הבן איש חי (בא"ח דרוש ויקרא) לכאורה המילה מכם מיותרת, היה צריך לומר אדם כי יקריב קרבן לה' למה כתוב את המילה מכם? אלא אומר הרב הבן איש חי על הפסוק שדוד המלך אומר בתהילים (תהלים סב, יג) "לך ה' חסד כי אתה תשלם לאיש כמעשהו", מה החסד שעשה הקב"ה? שבשעה שבא על האדם איזה נזק איך ידע במה הוא צריך לעשות תשובה, יסתכל במה בא עליו הנזק אם גנבו לו יעשה חשבון נפש אם גם הוא גנב למישהו אחר, אם ביישו אותו אולי גם הוא בייש אדם אחר, וכן על זו הדרך וכך ידע האדם מה לתקן, וזו הסיבה שהקב"ה מעניש את האדם במה שהאדם קלקל כדי שידע במה הוא צריך לחזור בתשובה, ולכן אומרת התורה אדם כי יקריב מכם קרבן לה' מכם ר"ת מדה כנגד מידה, שעל ידי שאדם יתבונן שכל מה שקרה לו הוא באותה מידה שקלקל הוא ידע במה הוא צריך לחזור בתשובה.

יבואו מהודים

המדרש (תנחומא צו יד) אומר שהתינוקות בשעה שמתחילין ללמדם תורה מתחילין ללמדם בחומש ויקרא, ולכאורה למה דווקא חומש ויקרא הרי חומש ויקרא הוא הקשה ביותר להבנה, שבו התורה מדבר על כל עבודת הקורבנות בבית המקדש? אלא אומר המדרש יבואו טהורים ויתעסקו בטהורים, יבואו תינוקות של בית רבן שהם טהורים ויתעסקו בקורבנות שהם טהורים.

הגמרא שבת (דף קיט ע"ב) מספרת שרב פפא שאל את רבא, האם לימוד התורה של הילדים יותר גדול מלימוד התורה שלי? אמר לו דע לך שלימוד תורה של ילד קטן יותר גדול מלימוד תורה שלי ושלך ביחד, והטעם הוא מכיוון שלא טעמו טעם של חטא, ילד קטן הוא קדוש וטהור הוא לא יודע לשקר ומה הם כל הדברים הקשים של העולם הזה, ילד יש בו טהרה ותמימות, ולכן הלימוד תורה של ילד קטן הוא הדבר הגדול ביותר שעושה

נחת רוח לקב"ה.

אומר המדרש (שוחר טוב תהלים ח ד"ה מפי) שבזמן קבלת התורה הקב"ה אמר למשה תנו לי ערבים שתקיימו את התורה, אמרו לו הרי אבות ערבים בנו, אמר להן הקב"ה חייבין הן לי, ולואי שיעמדו בעצמן... אלא תנו לי ערבים שאינן חייבין לי כלום, אמרו לו מי הן שאינן חייבין לך, אמר להן התינוקות, מיד הביאו לו התינוקות שנאמר (תהילים ח, ג) "מפי עוללים ויונקים יסדת עוז", ואין עוז אלא תורה.

לשון רכה תשבר גרם

שלמה המלך אומר בספר משלי (כה, טו) "לשון רכה תשבר גרם", והפירוש הפשוט של הפסוק הוא שאם עומד לפניך אדם קשה ואתה רוצה לרכך אותו, דבר איתו בלשון רכה וכך תצליח לשבור את הקשיות שלו, אבל רבינו השל"ה הקדוש (מסכת שבועות פרק תורה אור אות ק) כתב פירוש נוסף, לשון רכה הפירוש הוא לשון של ילד שהוא רך בשנים שלומד תורה ומתפלל תשב"ר גר"ם, תשבר ר"ת תינוקות של בית רבן, גרם ר"ת גזירות רעות מבטלים.

וכך אומרת הגמרא אין העולם מתקיים אלא בזכות הבל פיהם של תינוקות של בית רבן, שילד קטן אומר ברכה שילד קטן אומר פרק תהילים שילד קטן אומר שמע ישראל על כך העולם עומד.

שולחנו של האדם מכפר

היום בעוונותינו עדיין אין לנו בית המקדש ואין לנו הקרבת קורבנות אבל רבותינו ז"ל אומרים שיש לנו שתי מצוות שהם במקום הקורבנות.

המצווה הראשונה היא מצות תפילה כמו שכתוב "ונשלמה פרים שפתינו", שהתפילה חשובה במקום קרבן (ברכות דף כו ע"א) וכמו שבזמן בית המקדש הקרבן היה מכפר על עוונותיו של האדם, בזמננו התפילה מכפרת על עוונותיו של האדם, קרבן מלשון להתקרב שהקרבן היה מקרב את האדם ומקשר אותו לבורא עולם, אבל היום הדבר שמקשר ומחבר את היהודי לבורא עולם זו התפילה, שיהודי עומד ומתפלל ומבקש ומודה ומשבח את

בורא עולם.

והמצווה השנייה שהיא שקולה במקום קרבן היא, שיהודי נזהר בכשרות המאכלים שמעלה על שולחנו, הגמרא במסכת ברכות (דף נד) אומרת "בזמן שבית המקדש קיים, מזבח מכפר על ישראל. ועכשיו שולחנו של אדם מכפר עליו". והדמיון בין שולחנו של היהודי לבין שולחן עליון שהוא המזבח משמעותו רבה היא, ומלמדת שכשם שלא כל בעל חיים ראוי למזבח, כן לא כל בעל חיים ראוי לשולחנו של אדם מישראל, והתורה הקדושה בספר ויקרא (יא), נותנת לנו רשימה מפורטת ביותר של כל החיות, העופות, הדגים והשרצים והרמשים הטמאים, האסורים לאכילת אדם יהודי שומר תורה ומצוות, והטעם "ולא תשקצו נפשותיכם בבהמה ובעוף ובכל אשר תרמש האדמה אשר הבדלתי לכם לטמא, והייתם לי קדושים, כי קדוש אני ה', ואבדיל אם מן העמים להיות לי".

היו יהודים באים אצל הצדיקים ולוקחים ואוכלים מהשיריים של האוכל של הצדיק ומתרפאים, כי השיריים של הצדיק הם קרבן, הוא קידש את המאכל, הוא בירך בכוונה גדולה והגשמיות הזו נהפכה לרוחניות.

על כל קרבנך תקריב מלח

הקב"ה מצווה את משה רבינו שעל כל קרבן שיקריבו בבית המקדש היו צריכים להשים מלח כמ"ש "על כל קורבנך תקריב מלח".

ועמדו הראשונים מה הטעם למלוח את הקורבנות?

רבנו בחיי מביא שלושה טעמים משלושה ראשונים שונים, הטעם ראשון אומר האבן עזרא שמלכותא דרקעיא כעין מלכותא דארעא, שאתה מביא למלך אוכל חייב להשים מלח כי אם לא ישים מלח הוא אוכל טפל, ולכן הוא לא ראוי למלך, וכמו אצל מלך בשר ודם כך אצל הקורבנות שהוא האוכל של הקב"ה.

הטעם השני כותב רבינו הרמב"ם בספר מורה נבוכים חלק ג פרק מו- אומות העולם מאמינים שיש שני סוגי אלוהים, אלוהים טוב שמביא את הטוב,

ויש אלהים רע שמביא את הרעות, ולא יכול להיות שאותו אלהים מביא גם טוב וגם רע, ועיקר עבודת הקורבנות היא לרצות את האלהים הרע שלא יכעס כדי שלא יביא רע לעולם, ולכן כשהיו מביאים קרבן היו שמים הרבה דם כי הוא אוהב דם, ולכן הגויים נהגו לא להשים מלח על הקורבנות כי המלח סופג את הדם ומייבש אותו, ולעומת זאת עם ישראל שאין מושג של אלהים רע ואלקים טוב אלא הכל לטובה, וגם מה שנראה רע הוא טוב רק אנחנו עדין לא מבינים, ולכן שמים מלח בקורבנות כדי להיבדל מן הגויים.

הטעם השלישי כתוב במדרש, שביום השני לבריאת העולם הקב"ה חילק בין המים העליונים למים התחתונים, וזו הסיבה שהגלים עולים כלפי מעלה כי הם רוצה להיות קרובים אל הקב"ה.

ואומר המדרש שהמים התחתונים באו בטענה לקב"ה, למה הקב"ה ריחק אותם ממנו, והקב"ה ריצה אותם ופייס אותם שיביאו ניסוך המים בחג הסוכות על גבי המזבח, והדבר השני שעל כל קרבן יביאו מלח שהוא בא מן הים. המים התחתונים נקראים מים בוכים כי בשעה שחילק הקב"ה נתן אלו למעלה ואלו למטה התחילו מים תחתונים בוכים, אמרו אוי לנו שלא זכינו להיות קרוב ליוצרנו אמר להם הקב"ה אין רשות למים העליונים לומר שירה עד שאתם תאמרו שירה, שנאמר מקולות מים רבים אדירים משברי ים ומה הם אומרים? אדיר במרום ה'

גדול כים שברך

בספר תפילה למשה (על התהלים), "על נהרות בבל שם ישבנו גם בכינו" עם מי בכינו? אלא שבאו עם ישראל לבבל שמעו את הים והנהרות בוכים, ושאלו אותם למה אתם בוכים, א"ל בגלל שנחרב בית המקדש ולא מביאים מלח מן הים על הקורבנות, והוא מה שכתוב שעם ישראל בכו איתם שנאמר שם ישבנו גם בכינו, כתוב במגילת איכה "כי גדול כים שיברך מי ירפא לך" מי שעתיד לרפא שיברו של ים הוא עתיד לרפא לך, כל זמן שבית המקדש היה קיים על ידי מלח בקורבנות היה הקב"ה מרצה את המים התחתונים, אבל משנחרב בית המקדש אין מי

שיפייס את המים.

וכותב מרן השו"ע שהיום שאין לנו בית המקדש, שיהיה אדם זהיר שיהיה על השולחן שאוכל בו מלח, ואמרו חז"ל שכל סעודה שיש מלח על השולחן אין רשות לשטן להתקרב לאותה סעודה.

וכותב רבינו הרמ"א - מצוה להניח על כל שולחן מלח קודם שיבצע, כי השולחן דומה למזבח והאכילה דומה לקרבן ונאמר על כל קורבנך תקריב מלח והוא מגן מן הפורענות.

הגמרא במסכת ברכות (דף מ ע"א) אומרת שמותר להפסיק בדיבור בן נטילת ידיים להמוציא כדי לומר שיביאו מלח לשולחן, ואומר התוספות רבי מנחם היה מדקדק מאוד להביא מלח לשולחן כדאיתא במדרש, כשישראל יושבין סביב השולחן וממתינים זה את זה עד שייטלו ידיהם והן בלא מצוות בא השטן ומקטרג עליהם וברית מלח מגן עליהם.

כי בשעה ששותקים בא השטן לקטרג, והסגולה להישמר מן השטן היא שיהיה מלח מונח על השולחן, שאם יש מלח על השולחן אין כח לשטן להזיק או לקטרג.

כשבאו המלאכים אצל לוט כתוב שאשתו של לוט הלכה לשכנים וביקשה מלח, והכוונה שלה הייתה כדי שיתפרסם שיש לה אורחים, והעונש שלה ותהי נציב מלח נהפכה לגוש מלח. אומרים חז"ל שיהיה לאדם מלח על השולחן שיזכור מה נעשה לאשתו של לוט מה קרה לה בגלל שלא הסכימה להכניס אורחים.

קרבן עני

בכל הקורבנות כתוב אדם כי יקריב מכם קרבן לה' ובקרבן עני שם כתוב "ונפש כי תקריב מנחת סולת" ואומר המדרש אמר הקב"ה למה נאמר נפש ולא אדם כמו בכל הקורבנות? אלא לומר לך שהעני אפילו שהביא מעט סולת הקב"ה מחשיב לו כאילו הביא את נפשו, כי אחד המרבה ואחד הממעיט ובלבד שיכוון את ליבו לשמים, הקב"ה רוצה את האיכות את כוונת הלב ולא את הכמות.

המדרש מספר מעשה באגריפס המלך

שבא לבית המקדש והביא אלף פרים לבית המקדש, ואמר לכהן מחר תשחוט ותקריב את כל האלף פרים שהבאתי, ומחר אל תקבל קרבן של אף אדם ותקריב רק את הקורבנות שלי, למחרת בבוקר הכהן קם מוקדם מאוד והתחיל במלאכה, וכל מי שבא להביא קרבן לבית המקדש דחה הכהן את אותו אדם שיבוא ביום אחר, לקראת הערב בא איזה יהודי לכהן ובידו שני יונים וביקש להקריב אותם קרבן לקב"ה, אמר לו הכהן תבוא מחר היום אני לא יכול, אמר אותו יהודי אדוני הכהן כל יום אני הולך לצוד, ואני נדרתי נדר שמה שעולה במצודתי חצי אני מקריב לבית המקדש וחצי אני נותן לאכול לאשתי וילדי, ונדרתי עוד נדר שכל זמן שלא הקרבתי קרבן בבית המקדש אני לא יאכל, והיום לא הצלחתי לצוד אלא רק עכשיו לקראת הערב ואשתי וילדי הקטנים עדיין לא אכלו היום, ראה הכהן ריחם עליו והקריב את שני היונים והלך, למחרת בא אגריפס המלך שאל את הכהן הקרבת את כל הקורבנות א"ל כן, א"ל ולא קיבלת אף קרבן של אף אדם א"ל לא קיבלתי, א"ל אתה בטוח א"ל כן, אלא רק בא אדם אחד שלא אכל כל היום וביקש ממני להקריב שני יונים כי נדר נדר שלא יאכל עד שיקריב קרבן, שמע אגריפס ואמר בלילה חלמתי חלום וראיתי בחלום כף מאוזנים, ועל כף אחת אלף פרים ובכף השנייה פתאום הגיעו שני יונים והכריעו את הכף, ללמד אותך שהעיקר הוא הלב, ואחד המרבה ואחד הממעיט ובלבד שיכוון ליבו לשמים.

לימוד תורה יותר מכל הקורבנות

כל הפרשה מדברת על דיני הקורבנות וכמה המעלה שלהם גדולה מאוד, אבל יש דבר אחד שהוא יותר גדול מהקורבנות, המדרש אומר שדוד המלך ביקש לבנות את בית המקדש אמר לו הקב"ה לדוד אתה לא תזכה לבנות את בית המקדש אלא רק שלמה בנך, ודוד המלך הצטער מאוד אמר לו הקב"ה "כי טוב יום בחצריך מאלף " טוב לי יום אחד שאתה יושב ולומד תורה יותר מאלף קורבנות שעתיד בנך שלמה להקריב לפני.

כל הקיום של העולם הוא רק בזכות

ויקרא

לימוד התורה, ובלי לימוד תורה אין קיום לעולם כמו שכתוב בנביא "אם לא בריתי יומם ולילה חוקות שמים וארץ לא שמתי".

הגמרא במסכת ברכות בדף ה ע"א אומרת, אמר רבא אם רואה אדם שייסורים באים עליו יפשפש במעשיו מה אני צריך לתקן, פשפש ולא מצא יתלה בביטול תורה.

הגמרא במסכת כתובות (דף עז ע"ב) מספרת, שבזמנם היה מחלה קשה שנקראת "בעלי ראתן" [ופרש"י שיש להם שרץ במוח] ומחלה זו הייתה מדבקת מאוד וכולם היו מתרחקים במי שהיה נגוע במחלה זו, ולעומת זו רבי יהושע בן לוי היה יושב וכורך עצמו יד ביד עם החולה המסוכן ולומד איתו תורה בחברותא, שאלוהו חבריו וכי אינך מפחד ממחלה זו? השיבם רבי יהושע כתוב שהתורה הקדושה היא "איילת אהבים ויעלת חן", ואם התורה מעלת חן על לומדיה כל שכן שתגן עלי ותשמור אותי מכל פגע ולכן איני מפחד!

בפרק ב' בפרקי אבות כתוב: רבן יוחנן בן זכאי קבל מהלל ומשמאי, הוא היה אומר: אם למדת תורה הרבה אל תחזיק טובה לעצמך כי לכך נוצרת, כלומר אם למדת הרבה תורה אל תתגאה בכך כי זו המטרה שלשמה באת לעולם, כמו שכתוב "לא ימוש ספר התורה הזה מפיך והגית בו יומם ולילה".

הזוהר הקדוש אומר הקב"ה ברא את האדם גוף ונשמה הגוף שהוא גשמי ניזון על ידי דברים גשמים כמו אוכל שהוא גשמי וכדומה, הנשמה שהיא רוחנית ניזונת רק על ידי דבר רוחני שהוא לימוד התורה.

כמו שאם אדם אכל בבוקר והגיע עכשיו הערב הוא לא אומר לא צריך לאכול כבר אכלתי בבוקר ואכלתי אתמול, כי מה שאכל אתמול הוא בשביל אתמול אבל עכשיו הוא זקוק לאוכל ובלי אוכל אדם יכול למות, כך לא יאמר אדם למדתי כבר הרבה תורה, כי לימוד תורה הוא האוכל הרוחני בשביל הנשמה, והוא דבר שהנשמה צריכה אותו בכל יום כמו שהגוף זקוק לאוכל גשמי.

כתוב בספר איוב (ה, ז) "אדם לעמל יולד" ואשרי מי שעמלו בתורה, אשרי מי שהעמל שלו הוא בלימוד התורה הקדושה.

ואומרת הגמרא במסכת סנהדרין (דף צט ע"ב) אמר רבי אלעזר: כל אדם לעמל נברא, שנאמר כי אדם לעמל יולד, איני יודע אם לעמל פה נברא אם לעמל מלאכה נברא, כשהוא אומר כי אכף עליו פיהו - הוי אומר לעמל פה נברא. ועדיין איני יודע אם לעמל תורה אם לעמל שיחה, כשהוא אומר לא ימוש ספר התורה הזה מפיך - הוי אומר לעמל תורה נברא. והיינו דאמר רבא: כולהו גופי דרופתקי נינהו, טובי לדזכי דהוי דרופתקי דאורייתא.

הגמרא (ברכות דף סא ע"ב) מספרת שהרומאים גזרו שאסור ללמוד תורה ורבי עקיבא היה יושב בשוק ומלמד תורה את הרבים, הגמרא מספרת פגש את רבי עקיבא יהודי שקראו לו פפוס בן יהודה, אמר לרבי עקיבא רבי אתה לא מפחד מן המלכות? אמר לו רבי עקיבא אמשול לך משל, משל לשועל שפעם אחת הלך לטייל ליד שפת הנהר וראה שהדגים בורחים ממקום למקום, שאל השועל את הדגים למה אתם בורחים ממקום למקום, אמרו לו אנחנו מפחדים מהרשתות של הדייגים, אמר להם השועל בואו תעלו ליבשה ונעשה אתכם שלום, אמרו לו הדגים לשועל אתה פיקח שבחיות? אתה שוטה שבחיות, כי אם במים שהוא מקום החיות שלנו אנחנו פוחדים מן הרשתות של הדייגים, ביבשה שהוא מקום מיתתנו על אחת כמה וכמה.

הנמשל אמר רבי עקיבא לפפוס בן יהודה, הקיום של עם ישראל הוא רק בזכות התורה והתורה היא מקום חיותנו, התורה נמשלה למים הוי כל צמא לכו למים ואין מים אלא תורה, ומה במקום חיותנו אנחנו מפחדים במקום מיתתנו על אחת כמה וכמה.

הגמרא מספרת שאחרי זמן קצר תפסו הרומאים את רבי עקיבא והכניסו אותו לבית האסורים, ופגש רבי עקיבא בבית האסורים את פפוס בן יהודה שגם הוא היה בבית הסוהר, ואמר פפוס בן יהודה לרבי עקיבא אשריך רבי עקיבא שנתפסת על דברי תורה,

אוי לו לפפוס בן יהודה שניתפס על דברים בטלים.

ועל מה ניתפס פפוס בן יהודה? הגר"א בספרו אמרי נועם (ברכות דף סא ע"ב) אומר שזהו אותו פפוס בן יהודה שעליו מספרת הגמרא בתענית (דף יח ע"ב), שבעיר לוד נרצחה הבת של הקיסר, ואמר הקיסר אם לא ייתפס הרוצח נוציא להורג את כל יהודי העיר לוד, ופפוס בן יהודה אע"פ שלא רצח את בת הקיסר, אבל כדי להציל את כל יהודי העיר לוד בא לקיסר ואמר אני רצחתי את הבת שלך, הוא מסר את נפשו והציאו אותו להורג והציל את כל היהודים בעיר לוד.

שואל הברכת שמואל (הקדמה לח"ד) איך אפשר לומר אשריך רבי עקיבא שנתפסת על דברי תורה, אוי לו לפפוס בן יהודה שניתפס על דברים בטלין? וכי אלו דברים בטלים להציל את כל יהודי העיר לוד? אלא לומר לך שליד לימוד תורה הכל נחשב כדברים בטלים, כי אין לך מצוה בעולם כמו לימוד תורה.

והגמ' (ברכות דף סא ע"ב) מספרת שכשהוציאו את רבי עקיבא להריגה היו סורקין את בשרו במסרקות של ברזל, והיה רבי עקיבא קורא ק"ש והיה מאריך באחד והיו תלמידיו אומרים לו רבינו עד כאן, א"ל כל ימי שהייתי מגיע לפסוק ואהבת את ה' אלוקיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאודך (דברים ו, ה) אדם צריך לאהוב את הקב"ה גם אם לוקח לו את נפשו וגם אם לוקח לו את כל ממונו בכל זאת תאהב את הקב"ה, ועכשיו שבאה מצוה זו לידי ולא אקיימנה?

הגמרא אומרת שלעתיד לבוא בעולם הבא אין בו לא עבודה ולא עמל, לעבוד לא צריך למה כי יתוקן החטא של עץ הדעת והאדמה מוציאה אוכל מתוקן לסעודה, ועתידין אילני סרק שבארץ ישראל להוציא גלוסקאות, ואדם רואה מתחילת העולם ועד סופו, ואם אדם רואה מתחילת העולם ועד סופו ואין מלחמות ואין צרות ואין מחלות ואין קושי הפרנסה מה יעשו כל היום? אומרת הגמרא צדיקים יושבים ועטרותיהם בראשיהם ולומדים תורה מפי הקב"ה, ומי שטרח בעולם הזה ולמד תורה כל מה שלמד חקוק

בנשמתו, ואפילו ששכח אבל הדברים נשארים חקוקים בנשמתו לנצח נצחים, וכל מה ששמע תורה בעולם הזה יחזור ללומדה בעולם הבא, אבל מי שלא למד תורה כלל בעולם הזה שיגיע לעולם הבא, הרי הוא כמו אדם שמגיע לאיזו מדינה זרה והוא לא מבין את השפה ולא מבין כל מה שמדברים.

ואומרים רבז"ל, שאם יש לאדם כמה דק' פנויות ביום או להתפלל או ללמוד תורה, ילמד תורה ולא יתפלל כי תלמוד תורה כנגד כולם, תפילה מדרבנן ולימוד תורה הוא מצווה מדאורייתא.

הגמרא בנדרים (דף פא ע"א) אומרת אמר רב יהודה אמר רב מאי דכתיב (ירמיה ט, יא) "מי האיש החכם ויבן את זאת, דבר זה שאלו לחכמים ולא פירשוה שאלו לנביאים ולא פירשוה עד שפירשה הקב"ה בעצמו שנאמר (שם יב) "ויאמר ה' על עוזבם את תורתי אשר נתתי להם".

ושואל הלב אליהו (פרשת דברים) אם כתוב מפורש בפסוק שאבדה הארץ ועם ישראל יצאו לגלות בגלל שעזבו את התורה, אם כן איך כתוב בגמרא ביומא (דף ט ע"ב) שאבדה הארץ בגלל שעברו על שלושת העבירות החמורות עבודה זרה גילוי עריות ושפיכות דמים?

אלא מבאר החפץ חיים ששאלת הגמרא על מה אבדה הארץ, הייתה מה שורש הסיבה שעם ישראל הגיע לדרגות כאלה פחותות שעברו על העבירות החמורות ביותר? ועל כך מתרצת הגמרא "על עזבם את תורתי" שיהודי בלי תורה הוא יכול להגיע למדרגה הפחותה ביותר, כי התורה היא השורש לכל המידות הטובות, ומכיוון שעם ישראל עזבו את התורה ממילא הגיעו לעבור על העבירות החמורות ביותר.

ובזמן שעם ישראל עוסקין בתורה אין כח לאומות העולם לשלוט על עם ישראל, כמו שאומר המדרש על הפסוק "הקול קול יעקב והידיים ידי עשו" (בראשית כז, כב) שכל זמן שבבתי כנסיות ובבתי מדרשות נשמעין קול של לימוד תורה, אין הידיים ידי עשו אין כח לאף אומה לצער את ישראל.

ויקרא

ואין אדם שיכול לפטור את עצמו מלימוד תורה, וכמו שהגמרא ביומא אומרת (דף לה ע"ב), "ת"ר עני ועשיר ורשע באין לדין, לעני - אומרים לו מפני מה לא עסקת בתורה, אם אומר עני הייתי וטרוד במזונותיי, אומרים לו כלום עני היית יותר מהלל, אמרו עליו על הלל הזקן שבכל יום ויום היה עושה ומשתכר בטרפעיק [מטבע קטן], חציו היה נותן לשומר בית המדרש וחציו לפרנסתו ולפרנסת אנשי ביתו, פעם אחת לא מצא להשתכר ולא הניחו שומר בית המדרש להיכנס, עלה ונתלה וישב על פי ארובה כדי שישמע דברי אלוקים חיים מפי שמעיה ואבטליון. אמרו, אותו היום ערב שבת היה ותקופת טבת היתה וירד עליו שלג מן השמים, כשעלה עמוד השחר אמר לו שמעיה לאבטליון, אבטליון אחי בכל יום הבית מאיר והיום אפל שמא יום המעונן הוא, הציצו עיניהן וראו דמות אדם בארובה, עלו ומצאו עליו [על הלל הזקן] רום שלש אמות שלג, פרקוהו והרחיצוהו וסכוהו והושיבוהו כנגד המדורה, אמרו ראוי זה לחלל עליו את השבת.

עשיר - אומרים לו מפני מה לא עסקת בתורה, אם אומר עשיר הייתי וטרוד הייתי בנכסי, אומרים לו כלום עשיר היית יותר מרבי אלעזר, אמרו עליו על רבי אלעזר בן חרסום שהניח לו אביו אלף עיירות ביבשה וכנגדן אלף ספינות בים, ובכל יום ויום נוטל נאד של קמח על כתפו ומהלך מעיר לעיר וממדינה למדינה ללמוד תורה. פעם אחת מצאוהו עבדיו ועשו בו אנגריא [הכריחו אותו לעבוד עבור אדונם], אמר להן בבקשה מכם הניחוני ואלך ללמוד תורה, אמרו לו חיי רבי אלעזר בן חרסום שאין מניחין אותך, ומימיו לא הלך וראה אותן [את העיירות שהוריש לו אביו], אלא יושב ועוסק בתורה כל היום וכל הלילה.

רשע - אומרים לו מפני מה לא עסקת בתורה, אם אמר נאה הייתי וטרוד ביצרי, אומרים לו כלום נאה היית מיוסף, אמרו עליו על יוסף הצדיק בכל יום ויום היתה אשת פוטיפר משדלתו בדברים, בגדים שלבשה לו שחרית לא לבשה לו ערבית, בגדים שלבשה לו ערבית לא לבשה לו שחרית. אמרה לו השמע לי, אמר לה

לאו, אמרה לו הריני חובשתך בבית האסורין, אמר לה (תהילים קמו, ז) ה' מתיר אסורים, הריני כופפת קומתך, (תהילים קמו, ח) ה' זוקף כפופים, הריני מסמא את עיניך, (תהילים קמו, ח) ה' פוקח עוורים, נתנה לו אלף ככרי כסף לשמוע אליה לשכב אצלה להיות עמה ולא רצה לשמוע אליה, לשכב אצלה בעוה"ז להיות עמה לעוה"ב.

נמצא הלל מחייב את העניים, רבי אלעזר בן חרסום מחייב את העשירים, יוסף מחייב את הרשעים". עד כאן דברי הגמרא.

הגמרא בנדרים (דף לב ע"א) אומרת גדולה תורה שאלמלא היא לא נתקיימו שמים וארץ שנאמר "אם לא בריתי יומם ולילה חוקות שמים וארץ לא שמתי", רואים אנו שאין לך דבר גדול בכל העולם כולו כמו לימוד תורה וכמו שאנו אומרים בכל יום בתפילה "כי הם חיינו ואורך ימינו ובהם נהגה יומם ולילה".

וכל דם לא תאכלו

"וכל דם לא תאכלו כי הדם הוא הנפש" (ויקרא ג, יז) שם נמצאת הנפש של הבהמה, ואומר הקב"ה אני לא רוצה שיהיה לכם טבע אכזרי של בעלי חיים לכן אל תאכלו את הדם.

ידוע שהנוצרים לאורך כל הדורות היו מעלילים על היהודים שהם אופים מצות לפסח עם דם של נוצרים, ומסופר שבאחד הוויכוחים טענו הכמרים שהיהודים משתמשים בדם של נוצרים כדי לאפות מצות לחג הפסח, השיב להם המהר"ל שיעמדו בדרך ואם יראו איזו אישה יהודיה עוברת בדרך שיקראו לה שתיכנס בפנים, ומצאו איזו אישה יהודיה וקראו לה להיכנס לפני המלך והמהר"ל והכמרים, והוציא המהר"ל מחבת וביצים וביקש המהר"ל מהאישה שתכין לו תבשיל של ביצים, ואחרי כמה רגעים ביקשה האישה האם יש ביצה אחרת, שאל אותה המהר"ל למה את מבקשת ביצה אחרת אמרה לו מכיוון שמצאתי דם בביצה ואסור לאכול דם, אמר המהר"ל למלך אדוני המלך התורה אסרה עלינו לאכול את הדם כמ"ש לא תאכלו את הדם כי הדם הוא הנפש, ואם יהודי נזהר לא לאכול אפילו מעט דם שנמצא בביצה

וכי יתכן שיהודים יאכלו דם של בני אדם? ומיד השתכנע המלך ומצא חן בעיניו תשובתו של המהר"ל וביטל מעל היהודים את כל הגזירות.

ומסופר שלאחר כמה שנים שוב חזרו להעליל על היהודים שאופים מצות עם דם של נוצרים, ואחרי זמן קצר סמוך לערב חג הפסח נעלם בנו של המושל של העיר, ומיד הכומר שהיה שונא את היהודים היה אומר לכולם שהילד נעלם כי היהודים חטפו ורצחו אותו כדי לאפות עם הדם שלו את המצות לחג הפסח, וכששמע המהר"ל על העלילה הנוראה הזאת עשה שאלת חלום, וענו לו בחלום שיברא גולם וכך תתבטל הגזירה מעל כל יהודי העיר פראג, ומסופר שלמחרת בבוקר קרא המהר"ל לחתנו רבי יצחק כ"ץ ולעוד תלמיד וביקש מהם שיילכו איתו בחצות הלילה סמוך לנהר בעיר פראג.

והלכו בחצות הלילה ליד הנהר, ולקחו עפר וגיבלו אותו במים ועשו ממנו צורה של אדם, והיו אומרים שמות קודש לפי הסדר שכתוב בספר יצירה, והיו מקיפים אותו במשך כמה פעמים עד שלאט לאט התחיל לקבל צורת אדם ממש, ועד שסיימו לעשות את כל סדר התפילה נעשה אדם שלם והיה בו את כל האברים שיש באדם, רק שהיה אילם ולא היה מדבר כי הדיבור הוא כח הנשמה, והכניס בו המהר"ל רוח חיים ומאותו זמן קרא לו המהר"ל יוסלה הגולם והיה שולח אותו לעשות כל מיני שליחויות, והדבר הראשון שציווה עליו המהר"ל מפראג שימצא את הילד של המושל שנעלם, ומיד הלך יוסלה הגולם למרתף של הכומר של העיר ומצא שם את הגופה של הילד של המושל, ומיד הלך המהר"ל למושל וסיפר לו שהוא יודע היכן נמצא בנו, ומיד שלח המושל ומצאו את בנו של המושל שנירצח ומיד הבינו שהכומר רצח אותו כדי להעליל על היהודים את העלילה וכך ניצלו היהודים, ומסופר שהגולם עשה עוד כמה וכמה שליחויות כדי להציל את היהודים מהעלילות של הגויים, ואותו גולם ראה ושמע והבין אבל כח הדיבור בפיו לא היה לו. רק לאחר שהצליח המהר"ל לבטל את גזרת עלילות הדם, נוכח כי יותר אין צורך בגולם, וכדרך

שברא אותו כך גנז אותו בעליית בית הכנסת בפראג.

כח המחשבה

כל עבודת הכוהנים בבית המקדש הייתה צריכה להיות עם מחשבה טהורה, ואם המחשבה לא הייתה טהורה לא הייתה יורדת אש מן השמים לשרוף את הקרבן, ואותו קרבן היה נקרא פיגול.

מכאן אנו לומדים שהמחשבה של האדם יש לה כח להכניס בקרבן קדושה או טומאה, שברגע שחושב מחשבה של טומאה היה נכנס בקרבן טומאה ולכן לא הייתה יורדת אש מן השמים לשרוף את הקרבן.

ועכשיו שאין לנו קורבנות אבל יש לנו תפילה במקום קרבן וצריך לדאוג שהמחשבה שלך תהיה טהורה וזכה כי כל הברכה של האדם היא בשעה שהוא מתפלל את תפילתו מתוך כוונה טהורה.

אמרו חז"ל בגמרא (יומא דף כט ע"א) שהרהורי עבירה קשין מעבירה, כי המחשבה במוח והמוח הוא משכן הנשמה.

מסופר שבזמן הרמב"ם הייתה אישה שילדה תינוק אבל התינוק לא רצה לאכול ולא רצה לינוק, ולקחו אותו לכל הרופאים ולא ידעו מה לעשות עד שבאו לרמב"ם, שאל אותה הרמב"ם האם התאווית לאיזה מאכל כשהיית מעוברת ולא אכלת ממנו? אמרה כן, היה איזה ליפתן שמאוד התאוויתי ולא היה אפשר להשיג אותו ולא אכלתי, ביקש הרמב"ם שיביאו את הליפתן ונתנו לתינוק והיה אוכל בהתלהבות גדולה, בגלל שבמחשבה שלה ביקשה והתאוותה לאכול את הליפתן הוא במחשבה שלה, והמחשבה שלה הייתה כל כך חזקה שנכנסה בתוך העצמות של התינוק והתינוק נכנסה בו התאווה שלא הסכים לאכול שום דבר עד שיאכל מן אותו ליפתן, ובשעה שהביאו את הליפתן נפתח התיאבון של התינוק רואים מכאן מהו כח המחשבה של האדם.

האוהב ישראל מאפטא

יום ההילולא של אחד מגדולי הצדיקים

הקדושים שהיו בעולם, רבינו האוהב ישראל מאפטא רבי אברהם יהושע מאפטא זצוק"ל שהיה מכונה האוהב ישראל מאפטא.

הצדיק נסתלק בה' בניסן לפני מאה תשעים ושש שנים והיה צדיק יסוד עולם, בסוף ימיו הוא היה הרב של העיר מז'יבוז עירו של רבינו הבעל שם טוב, ונקבר באהל הבעל שם טוב סמוך לקברו של רבינו הבעל שם טוב.

הצדיק זכה לכינוי אוהב ישראל שכל ימיו היה מפורסם באהבת ישראל גדולה מאוד, ומסופר שהייתה לו רוח הקודש והיה מתפלל ריבונו של עולם תיקח ממני את רוח הקודש, כי על ידי רוח הקודש אני רואה את כל מעשיהם של בני אדם גם את העבירות ואני לא רוצה לראות את העבירות של כלל ישראל, לכן תיקח ממני את רוח הקודש.

ומסופר שהיו באים אלפי יהודים בכל יום להתברך מהצדיק האוהב ישראל, והיה מפורסם שברכותיו מתקיימות מיד.

ולפני שהוא נפטר הוא אמר - רבש"ע אני יודע שאין לי זכות להיות בגן עדן בין הצדיקים, רק תיקח אותי לגיהינום אבל אתה יודע שאני שונא את הרשעים ואני לא יכול להיות לידם, בבקשה ממך שתוציא מגיהינום את כל הרשעים כדי שתוכל להכניס אותי לשם.

ולפני שנפטר הוא ביקש מבניו שלא יכתבו על המצבה שלו שום תואר אלא רק שהיה אוהב ישראל.

רבינו האוהב ישראל היה תלמידו של רבי אלימלך מליז'ענסק, ורבי אלימלך היה מדבר מאוד בשבחו של האוהב ישראל.

ומסופר שלפני שנפטר עמד ליד ארון ספרי הקודש, והיה בוכה והיה אומר קשה לי להיפרד מספרי הקודש, ולפני שנפטר אמר את התפילה האדרת והאמונה לחי עולמים ויצאה נשמתו בטהרה.

והיה אומר שבכל פרשה בתורה יש רמז לאהבת ישראל, ופעם אחת שאל אחד התלמידים רבי בפרשת בלק היכן

רמוז אהבת ישראל, אמר לו הצדיק בלק ר"ת ואהבת לרעך כמוך, אמר לו התלמיד רבי הדבר איננו מסתדר כי ואהבת כותבים באות וו ולא באות ב' ובלק מתחיל באות ב', אמר לו הצדיק אתה יודע מתי אמרה תורה ואהבת לרעך כמוך דווקא כשלא מסתדר, רק כאשר לא מדקדקים זוכים להגיע ל-ואהבת לרעך כמוך.

והיה רגיל לומר ש-ואהבת את ה' אלוקיך ו-ואהבת לרעך כמוך הם דבר אחד, שמי שרוצה להתחזק באהבת חברו יתחזק באהבת ה', כי מי שאוהב את המלך אוהב גם את בנו של המלך, ואם לא אוהב את בן המלך חסר לו באהבת המלך.

מסופר (הובא בספר שפת אמת להגה"ק מברעזאן זצ"י פ' משפטים עה"פ שמות ל"ד י"ז) שפעם בא איזה יהודי לאוהב ישראל, ואמר לו רבי הבן שלי הלך להתנצר ואני רוצה שתתפלל עליו שיחזור בתשובה, אמר לו הצדיק אם הוא נכשל בחמץ בפסח אני לא אוכל להושיע אותו אבל אם לא נכשל בחמץ בפסח אני אוכל להושיע אותו, ואומר השפת אמת על המעשה הזה כתוב בתורה אלוהי מסכה לא תעשה לך וסמוך לו את חג המצות תשמור, שאם את חג המצות תשמור אפשר להציל אותו מאלוהי מסכה לא תעשה לך מעבודה זרה.

מסופר על האבא של רבינו הקדוש האוהב ישראל מאפטא שקראו לו רבי שמואל, ומסופר שהאבא של האוהב ישראל היה לו אח וכשהיו ילדים קטנים האבא והאמא שלהם נפטרו ולקחו משפחות יהודיות לאמץ את שני הילדים הקטנים, ושני האחים כל אחד גדל במשפחה אחרת ובעיר אחרת עד שניתק הקשר ביניהם, והאבא של האוהב ישראל גדל בבית של משפחה של צדיקים וחינכו אותו בדרך התורה ובצדקות גדולה, וכשגדל נעשה צדיק ויירא שמים ותלמיד חכם אבל היה בעניות גדולה, ואחיו גדל אצל זוג יהודים עשירים שלא היו להם ילדים והם הורישו לו ירושה גדולה ונעשה עשיר גדול, והאבא של האוהב ישראל לא ידע כלל על אחיו אם הוא חי או מת ולא ידע עליו שום דבר, ורק דבר אחד ידע שהיה ילד קטן היה לו עוד

אח ויותר מכך לא ידע שום דבר.

אחרי חמישים שנה האח שהיה עשיר גדול לא היה לו ילדים, וכשהיה חולה קרא לרב של העיר ואמר לו רבי אני זוכר שהייתי ילד שיש לי עוד אח ואני לא יודע מה איתו אם הוא חי או מת, אבל אני יודע שהיה לי אח ועכשיו אני עומד למות ואין לי ילדים וכתוב בתורה שיהודי שמת בלי ילדים, אם יש אח למת הוא צריך לבוא ולעשות חליצה לאשתו של המת וכך היא תהיה מותרת להינשא לכל אדם, ולכן אני מבקש מהרב שאחרי שאני אמות הרב ישלח מכתב לכל הרבנים שיפרסמו את המעשה שלי אולי ימצאו את אחי שהוא חי, וכדי לזרז אותו שיבוא לקיים את המצווה אני כותב בצוואה שאשתי תתן לו חצי מכל הרכוש שלי, ואחרי כמה ימים נפטר אותו יהודי והרב של העיר אפטא שלח מכתב לכל הרבנים עד שהגיע הדבר לאוזנו של האבא של האוהב ישראל, שלפי כל הסימנים הוא האח שלו שמת והוא צריך לנסוע לעיר אפטא כדי לעשות חליצה לאשתו של אחיו שנפטר.

ומרוב שהוא היה עני לא היה לו כסף לנסוע, והוא הלך לאיזה יהודי עשיר וסיפר לו שהוא עוד מעט הולך להיות עשיר והראה לו את המכתב שאחיו המת כתב בצוואה שיקבל חצי מכל הרכוש שלו, ונתן לו העשיר הלוואה כסף להוצאות הדרך, ולפני שיצא לדרך אמרה לו אשתו אני מבקשת מימך דבר אחד ואני רוצה שתישבע לי, הקב"ה זימן לידך מצוה ואני רוצה שנזכה לקיים את המצווה הזו לשם שמים בלי שתקבל שום דבר, והוציאה את הסידור שהייתה מתפללת בו בכל יום ואמרה לבעלה תשבע לי בסידור הזה שלא תסכים בשום אופן לקחת אפילו פרוטה מהירושה של אח שלך המת, כי אני רוצה שתעשה את המצווה לשם שמים, ונשבע לאשתו שלא יקח שום דבר, וכשראה כך הלך והחזיר את ההלוואה שלקח, כי ידע שאין לו איך להחזיר אותה בחזרה, ולא היה לו כסף לשכור עגלה והיה הולך ברגל, וכל פעם היה מוצא איזו עגלה שנוסעת שיתקדם עוד קצת לכיוון העיר אפטא.

וכשהגיע לעיר מיד הלך לבית הדין וסיפר שהוא האח של הנפטר, ונתן

כל הסימנים שהוא האח שלו ומיד קראו לאשתו וקיים מצוות חליצה, ואשתו ביקשה לקיים את הצוואה של בעלה לתת לאח שלו חצי מכל הרכוש שהשאיר, אבל הוא לא הסכים וכבר נשבע לאשתו, אבל היא התעקשה ואמרה אני חייבת לקיים מה שבעלי ציווה אותי וחלק זה כבר לא שייך, לי אבל הוא נשבע שבועה שלא יקח אפילו פרוטה לכן מה עשה, לקח את כל הכסף שנתנה לו ונתן אותו צדקה לקופת העיר של העיר אפטא, וכשחזר הוא כבר היה זקן אבל שבזכות שעשה המצוה לשם שמים נפקד בבן ונולד רבי אברהם יהושע מאפטא האוהב ישראל.

וכשהיה בגיל שלושים כבר היה מפורסם כצדיק גדול ותלמיד חכם גדול, ובאו ראשי הקהילה של העיר אפטא וביקשו למנות את רבי אברהם יהושע לרב של העיר, והוא אמר להם שהוא מסכים בשני תנאים תנאי הראשון שיתנו לו משכורת חודשית של סכום כסף מאוד גדול, ותנאי השני שאחרי עשרים שנה הוא יפרוש מן התפקיד והם הסכימו ומינו אותו לרב של העיר אפטא, ואחרי עשרים שנה קרא לכל ראשי הקהילה היהודית וביקש לפרוש, ואמר להם בטח אתם לא מבינים שני דברים למה אני רוצה לפרוש ולמה ביקשתי משכורת כל כך גבוהה, אבל אני אספר לכם, וסיפר להם את כל המעשה שהיה עם אבא שלו שהוא נתן את הסכום כסף הגדול לקופת הצדקה של העיר, וכל הכסף ההוא היה של אבא שלי והיה מגיע לו ולכן עשיתי חשבון שאני יקבל משכורת למשך 20 שנה הוא בדיוק הסכום שאבא שלי נתן לקופת העיר ועכשיו אחרי שסיימתי לקבל בדיוק כל מה שאבא שלי נתן אני רוצה לחזור לעיירה מז'בוז אבל אני מבטיח לכם גם שעכשיו אני חוזר לעיירה מזבוז'ז תמיד השם שלי ישאר על העיר אפטא ולכן היה קרוי האוהב ישראל מאפטא אפילו שכבר חזר לעיירה מז'בוז ושם היה הרב של העיר עד סוף ימיו.

שנה אחת בערב פסח הגיע גבאי צדקה אל ביתו של הרב הקדוש מאפטא בעל ה"אוהב ישראל", וביקש צדקה לקמחא דפסחא עבור עניי העיר. הרבי לא היה בביתו באותה שעה, והרבנית,

שהתרגשה עד מאד מהמצווה שבאה לידה, רצתה לתת לגבאי הצדקה מתנה הגונה. אלא, שלא מצאה כסף בבית, נטלה את מצות המצווה שנאפו זה עתה לליל הסדר ונתנה אותם לגבאי. כאשר עזב הגבאי את הבית הבינה הרבנית מה עשתה, ויראה שמא יקפיד עליה בעלה, משום כך, לקחה מצות פשוטות והניחה אותם במקום של מצות המצווה. באותה שנה ערך הרב הקדוש מאפטא את ליל הסדר על מצות פשוטות.... כמה ימים לאחר הפסח, הגיעו אל הרב הקדוש שני בני זוג וביקשו להתגרש! מדוע אתה רוצה לגרש את אשתך? שאל הרב מאפטא את הבעל. אישה זו, השיב הבעל, לא רצתה לבשל עבורי בכלים מיוחדים בלי "שרויה".... ציווה הרב שיקראו לזוגתו הרבנית, וזו מיהרה לבוא. אמרי נא לי את האמת, פנה ה"אוהב ישראל" לזוגתו, איזה מצות הונחו לפני בליל הסדר?... מצות פשוטות, הודתה הרבנית, וסיפרה במילים קצרות את אשר אירע. שומע אתה, אמר הרבי, אני שטרחתי ויגעתי בהידורים מהידורים שונים ורבים באפיית המצות, לבסוף אכלתי מצות פשוטות, ועשיתי עצמי, כאילו, איני מרגיש ואיני יודע דבר, למען לא אבוא חלילה, לידי מריבה וקטטה, ואילו אתה רוצה לגרש אשתך בגלל "שרויה"?!.. נכנסו הדברים לליבו של הבעל, הבין שטעה והשלום חזר לשרור בבית.

פעם באו כמה יהודים להתארח אצל הרבי מאפטא לשבת, ובבית של הרבי מאפטא לא היה שום דבר לאכול והרבנית התביישה, אמר לה הרבי לרבנית הרי הכל מבורא עולם ומי שהביא את האורחים הוא יביא את האוכל לתת להם לאכול, וכמה דק' לפני שבת הגיע יהודי והתחיל להוריד אוכל בבית של הרבי ושאל אותו הרבי מה זה? אמר לו רבי היום היה יום השמיני ללידת בני והכנתי סעודה גדולה לכבוד הברית, אבל ברגע האחרון התינוק חלה בצהבת ונדחתה הברית וכל הסעודה הגדולה שהכנתי נשארה, לכן הבאתי לבית של הרבי אולי הרבי יידע מה לעשות עם האוכל למי לתת אותו, ואמר הרבי לרבנית את רואה שאם בורא עולם שלח אורחים הוא גם ישלח את האוכל לאורחים.

סמוך לפטירתו, קונן רבי אברהם יהושע העשל מאַפְטָא על סבל הגלות ועל התמהמהות הגאולה וביאת המשיח. וכך סיפר מתוך בכי: "לפני מותו הבטיח רבי לוי יצחק מבַּרדיטשוֹב, כי כשיגיע לעולם הבא לא ינוח ולא ישקוט, אלא יעורר את כל הצדיקים והקדושים עד שיגרום לבוא המשיח. אולם אחרי שבא רבי לוי יצחק אל העולם העליון, השתעשעו עמו בהיכלות הצדיקים והעלו אותו מעלה מעלה עד ששכח את מטרתו. אבל אני" - קרא הרבי מאפטא - "אני לא אשכח!

ערב חג הפסח

מתקרבים אנחנו לקראת חג הפסח הבא עלינו לטובה, חג הפסח הוא זכר ליציאת מצרים שנזכור שהיינו בגלות והיינו עבדים לפרעה והקב"ה עשה לנו ניסים גדולים, והוציא אותנו מבית עבדים הוציא אותנו מעבדות לחירות.

ושואל רבינו הקדוש הרב הבן איש חי (נפלאים מעשיך מעשה נה) מה הסיבה שהקב"ה הוריד את עם ישראל לגלות במצרים, ולא נתן את התורה לעם ישראל בלי שהיו יורדים לגלות במצרים?

אלא אומר הבן איש חי מעשה במלך אחד שהיה לו בן יחיד, והמלך לא היה מחסיר מבנו שום דבר והיה לו כל טוב ובכל זאת בנו של המלך נכנס בעצבות גדולה מאוד, והביא המלך את כל הרופאים המומחים ולא מצאו רפואה לבנו של המלך, עד שבא איזה רופא שהיה פיקח מאוד ואמר למלך התרופה למחלה של הבן שלך היא שילבישו את בן המלך בחולצה שלבש אותה אדם שאף פעם לא היה עצוב, ומיד שלח המלך את עבדיו לחפש אדם שמעולם לא היה עצוב, וכל האנשים העשירים כשבאו אצלם עבדי המלך סיפרו שהיה להם זמן שהיו בעצבות, ופעם אחת כשהיו עבדיו של המלך נוסעים בדרך עברו דרך יער אחד, ופגשו שם אדם אחד שהיה רועה צאן והיה יושב על סלע אחד ומנגן בחליל, ונגשו אליו וראו אדם שהוא עני ואביון וכל בגדיו קרועים וראו אותו שהוא שמח ומנגן בחליל, ושאלו אותו האם פעם היית עצוב אמר מעולם לא הייתי עצוב אני שמח כל הזמן, ביקשו ממנו עבדי

המלך אם יוכל לתת להם את החולצה שלו אמר להם שהוא לא יכול כי זאת החולצה היחידה שיש לו, ומיד הביאו לו חולצה אחרת ולקחו את החולצה שלו והביאו אותה לבן המלך, וכשלבש בן המלך את החולצה סיפרו לו על אותו אדם עני ואביון שזאת הייתה החולצה היחידה שיש לו ואף פעם הוא לא היה בעצבות, ומיד בנו של המלך אמר לעצמו תיראה את העני הזה אין לו שום דבר ובכל זאת הוא שמח אבל אני שיש לי הכל אני בעצבות כל הזמן? אלא הכל הוא בגלל שאני לא מעריך את מה שיש לי כל הכל מצוי לפני ואף פעם לא הרגשתי שחסר לי משהו, א"כ גם כשיש לי הכל אני לא מעריך.

לומדים אנחנו מכאן דבר גדול, שהטבע בעולם הוא שאדם שיש לו הכל ולא חסר לו שום דבר הוא כבר מתרגל למצב שיש לו הכל וכבר הוא שוכח להעריך את מה שיש לו, ומתי שאדם לא מעריך את מה שיש לו מיד נכנסת בו עצבות גדולה, ומתי אדם מעריך את מה שיש לו רק כשמה שהיה רגיל להיות לו פתאום נחסר ממנו, הוא פתאום ניזכר להעריך את מה שהיה לו פעם, אם פעם היה לו פרנסה ועכשיו אין לו פרנסה שהיה לו פרנסה הוא הסתכל על כך כדבר רגיל אבל עכשיו שמתסכל אחורה הוא מעריך את הזמן שהיה לו פרנסה, ואם פעם היה לו בריאות ועכשיו אין לו בריאות, כשהוא מסתכל אחורה הוא מעריך את כל אותו זמן שהיה בריא ושלם. וזהו הטבע בעולם שאדם מעריך את הטוב רק כשמרגיש את החיסרון של הדבר הוא נזכר להעריך את הטוב שהיה לו.

הגמרא מספרת שהיה יהודי אחד בבבל שהיה עשיר גדול מאוד ולא היה חסר לו שום דבר, אבל הוא כל הזמן היה בעצבות, ושלחו חכמי בבל את אותו יהודי שיילך לארץ ישראל שיש שם חכם גדול קוראים לו רב כהנא והוא ירפא אותו, ואותו עשיר הלך ומכר כל נכסיו ולקח כל השקים עם כל הכסף ועלה לארץ ישראל, וכשבא לפני רב כהנא וסיפר לו שהוא כל הזמן בעצבות, אמר לו תבוא בעוד שלושה ימים, למחרת שלח רב כהנא את תלמידיו שילכו בלילה לאכסניה שבו יושן אותו עשיר וייקחו את כל השקים עם הכסף שלו, והלכו התלמידים ולקחו את כל

ויקרא

השקים עם הכסף והביאו לרב כהנא, ואחרי שלושה ימים בא אותו עשיר וסיפר לרב כהנא שעכשיו הוא יותר עצוב כי נוסף על העצבות שלו עכשיו גם גנבו לו את כל הכסף שהיה לו, ורב כהנא קרא לתלמידיו שיביאו את כל השקים עם הכסף ופתאום אותו אדם התמלא בשמחה, ואמר לו רב כהנא הסיבה שהיה לך כל הזמן עצבות בגלל שאתה אף פעם לא הרגשת מחסור, ומרוב שהתרגלת שיש לך הכל אתה לא מעריך את מה שיש לך ולכן נכנסה בך עצבות, אבל ברגע שלקחו לך את כל הכסף שלך ועכשיו החזירו לך, פתאום התמלאת בשמחה וזהו הטבע בעולם.

ואומר הבן איש חי שזו הסיבה שהקב"ה הוריד את בני ישראל לארץ מצרים ורק אחר כך נתן להם את התורה, כי אם בני ישראל לא היו יורדים למצרים לא היו מעריכים את התורה הקדושה ואת כל הברכות שהקב"ה נתן לעם ישראל, כי זהו הטבע בעולם שאדם שלא הרגיש מהו חיסרון הוא לא מעריך את הטוב, ורק אחרי שבני ישראל ירדו למצרים והיו עבדים, עכשיו הם מעריכים את הטוב שהם בניו של הקב"ה.

גם עכשיו בזמן שלנו שיש מגיפה גדולה, כל אדם מסתכל על החיים בצורה אחרת ממה שהיה רגיל להסתכל, יש דברים פשוטים שהיו זמינים לכל אדם אבל לא העריכו אותם אבל פתאום עכשיו כל מה שהיה זמין לאדם כבר לא זמין לו וכבר הוא לא יכול לעשות, פתאום מתחיל להעריך את הזמן שבו הכל היה מצוי והכל היה זמין לאדם כי הוא הטבע בעולם שאדם מעריך את הטוב רק כשפתאום הטוב שהיה רגיל נחסר לו.

יהי רצון שנזכה להקריב מן הזבחים ומן הפסחים בבית המקדש עוד השנה. אמן.

מוסדות התורה והחסד **בית מאיר**

השיעור השבועי

מפי מורנו ורבנו האדמו"ר

הרב
שמואל שמעון טולידאנו
שליט"א

שיתקיים בעזרת ה' יתברך
במוסדות התורה והחסד בית מאיר
רחוב העצמאות 39 רובע סיטי אשדוד

ביום שלישי י' ניסן 23.3.21

בשעה 20:45 בדיוק

לקבלת שיעורי הרב: 058-4150707